

Kapitola 7. Sociální služby pro seniory

Předmluva ke kapitole:

V této kapitole jsou představeny jednotlivé typy sociálních služeb a jsou zde základní charakteristiky příjemců těchto služeb.

Tabulka 27: Charakteristiky pečovatelské služby (Zdroj: MPSV ČR)

Rok	Výdaje na službu celkem (v mil. Kč)	Počet příjemců služby	Počet pracovníků	Průměrná roční úhrada od 1 příjemce služby v Kč
1994	1 897	85 533	6 656	330
1995	2 526	86 201	6 372	483
1996	1 799	89 673	5 660	755
1997	1 215	91 030	5 761	985
1998	1 493	90 897	5 569	1 184
1999	1 331	106 825	5 885	1 211
2000	1 540	113 528	5 760	1 316
2001	1 588	114 203	5 659	1 473
2002	2 255	109 034	5 466	1 796*
2003	2 051	116 128	5 430	1 793
2004	2 148	109 475	4 978	1 859
2005	1 593	112 927	4 821	2 028
2006	1 637	105 088	4 556	2 156
2007	1 591	98 373	4 478	4 263
2008	1 643	111 871	560**	3 717
2009	1 903	114 364	372**	5 063

* Údaj za rok 2002 za průměrnou roční úhradu od 1 příjemce služby je jediným, který narušuje jinak plynule rostoucí trend v čase.

** Od roku 2008 je sledován pouze počet zdravotnických pracovníků.

Počty příjemců pečovatelské služby zaznamenaly celkové růstový trend, i když docházelo i k meziročním poklesům a kolísáním. Maxima bylo dosaženo v roce 2003, minimum bylo v celé časové řadě hned v roce 1994. Počet pracovníků pečovatelské služby oproti tomu vykazoval pokles (do roku 2007 se jejich početní stav snížil o třetinu). V letech 2008 a 2009 se sledoval již jen počet zdravotnických pracovníků zajišťujících pečovatelskou službu a tato čísla jsou s předchozími roky nesrovnatelná.

Oproti roku 2008 se počet zdravotnických pracovníků zabezpečujících sociální služby pro seniory ztenčil o třetinu. Počet příjemců pečovatelské služby vzrostl v těchto letech o dvě procenta a průměrná roční úhrada od jednoho příjemce služby vzrostla o více jak 1 000 Kč.

Průměrná roční úhrada od jednoho příjemce služby od roku 1994 plynule roste (až na jednu výjimku).

Tabulka 28: Počty obyvatel domovů pro seniory podle věku a krajů, 31. 12. 2009 (Zdroj: MPSV ČR, ČSÚ)

Kraj	Celkem	Věk klientů					Podíl klientů ve věku 86+ na populaci ve věku 86+ v jednotlivých krajích (v %)
		-65	66-75	76-85	86-95	96+	
Česká republika	35 640	2 888	5 874	15 178	10 851	849	11,2
Hlavní město Praha	2 027	103	173	729	931	91	6,0
Středočeský kraj	4 755	436	799	2 072	1 351	97	11,8
Jihočeský kraj	2 693	229	462	1 086	846	70	13,9
Plzeňský kraj	1 593	167	251	712	435	28	7,9
Karlovarský kraj	811	96	191	330	185	9	7,6
Ústecký kraj	3 887	267	769	1 615	1 170	66	16,9
Liberecký kraj	880	63	193	341	253	30	6,3
Královéhradecký kraj	2 162	165	287	967	674	69	11,7
Pardubický kraj	1 976	170	344	893	536	33	10,6
Vysočina	2 056	191	353	839	608	65	12,2
Jihomoravský kraj	3 121	188	526	1 421	915	71	7,1
Olomoucký kraj	2 432	270	366	1 020	734	42	10,7
Zlínský kraj	2 705	206	467	1 188	781	63	13,1
Moravskoslezský kraj	4 542	337	693	1 965	1 432	115	51,8

Celkem bylo v ČR k 31. 12. 2009 evidováno 35 640 osob umístěných v domovech pro seniory (většina jich byla starší 75 let).

Nejvyšší podíl osob starších 86 let obývajících domovy pro seniory ze všech žijících v dané věkové skupině zaznamenal Moravskoslezský kraj. Více jak polovina takto starých osob zde žije právě v domovech. Druhé nejvyšší zastoupení seniorů v domovech vykázal Ústecký kraj, následován Zlínským a Jihočeským krajem.

Praha a Liberecký kraj mají podíl seniorů ve věku 86 a více let v domovech ze všech takto starých osob nejnižší.

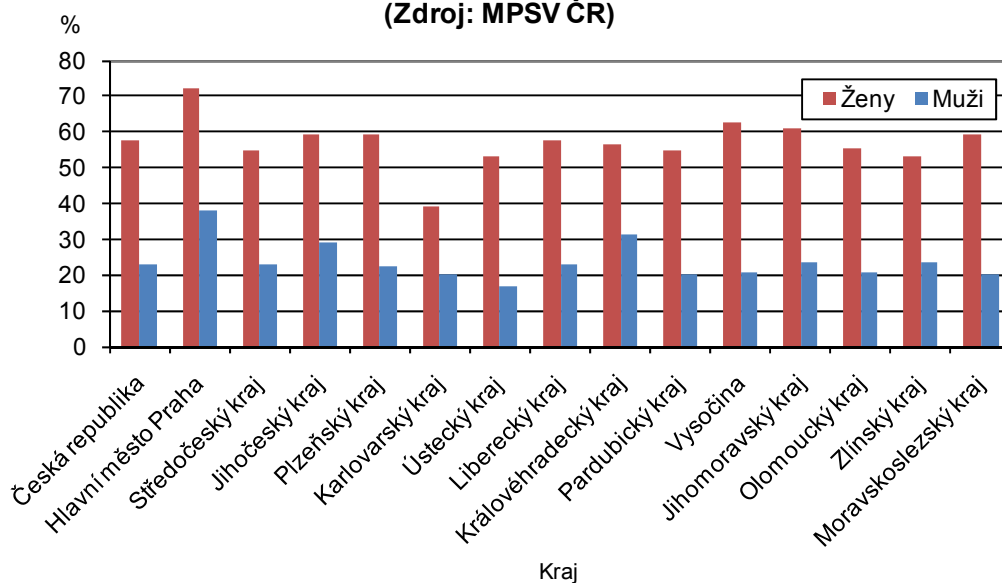
Tabulka 29: Klienti sociálních služeb v zařízeních sociálních služeb (Zdroj: MPSV ČR)

Sociální služby	Pohyb ve sledovaném roce			Odmítnuté žádosti k 31. 12. 2009	Počet klientů k 31. 12. 2009
	přijatí	propuštění	zemřelí		
Centra denních služeb	362	210	31	91	1 158
Denní stacionáře	812	650	58	293	3 442
Týdenní stacionáře	205	166	20	130	816
Domovy pro osoby se zdravotním postižením	899	545	564	3 416	14 085
Domovy pro seniory	11 031	1 979	8 595	63 913	35 640
Domovy se zvláštním režimem	3 108	581	1 963	11 769	7 911
Chráněné bydlení	499	276	78	2 510	2 461
Azylové domy	10 214	9 922	31	3 682	4 797
Domy na půl cesty	461	436	1	103	264
Zařízení pro krizovou pomoc	225	224	0	261	55
Nízkoprahová denní centra	0	0	0	2	0
Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	0	0	0	290	0
Noclehárny	45 515	45 490	8	1 016	833
Terapeutické komunity	452	414	0	184	220
Sociální poradny	0	0	0	5 623	0
Sociálně terapeutické dílny	387	232	0	66	870
Centra sociálně rehabilitačních služeb	867	673	1	1 370	871
Pracoviště rané péče	0	0	0	54	0
Intervenční centra	0	0	0	22	0
Služby následné péče	136	144	0	182	80
Celkem ČR	75 173	61 942	11 350	94 949	73 503

K 31. 12. 2009 bylo v ČR 73 503 klientů všech pobytových sociálních služeb. Téměř polovinu představovaly osoby v domovech pro seniory a dalších téměř dvacet procent klientů domovů pro osoby se zdravotním postižením. Ke konci roku 2009 nebylo uspokojeno téměř 95 tis. žádostí o využívání sociálních služeb poskytovaných v zařízeních sociálních služeb. Jednalo se především o umístění v domovech pro seniory s podílem více jak 67 %.

Graf 30:

Podíl příjemců (ve věku 80+) příspěvků na péči přiznaných za červen 2009 z populace osob ve věku 80+ v pobytových službách (Zdroj: MPSV ČR)

Ve věku 80 a více let žije v celé ČR i v jejích jednotlivých krajích více žen než mužů. Podíl příjemců příspěvků na péči z populace osob starších 80 let je tedy ve všech krajích v případě žen vyšší, než je tomu u mužů.

Tato situace platí u všech příspěvků (pobytové služby, ambulantní služby, terénní služby).

Nejnižší podíl příspěvků na péči přiznaných osmdesáti- a víceletým seniorům v pobytových službách byl zaznamenán v krajích Karlovarském (v případě obou pohlaví) a Ústeckém, Pardubickém, na Vysočině, v Olomouckém a Moravskoslezském kraji (zde pouze v případě mužů).

Na Vysočině byl naopak u žen zjištěn (hned po Praze) druhý nejvyšší podíl žen ve věku 80 a více let ze všech žen pobírajících příspěvek na péči v pobytových službách.

Tabulka 30: Počet příjemců příspěvku na péči (za všechny stupně závislosti, tj. 1-4) přiznaného za červen 2009 (Zdroj: MPSV ČR)

Kraj	Celkem	V tom ve věku						
		-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85+
Česká republika	309 172	75 959	16 009	17 986	22 388	41 478	61 912	73 440
Hlavní město Praha	24 978	5 647	1 246	1 235	1 456	2 807	4 916	7 671
Středočeský kraj	31 696	7 889	1 694	1 825	2 267	4 338	6 334	7 349
Jihočeský kraj	20 984	4 716	1 049	1 165	1 691	3 007	4 398	4 958
Plzeňský kraj	15 527	3 939	783	917	1 169	2 158	3 059	3 502
Karlovarský kraj	6 445	2 157	378	374	498	786	1 046	1 206
Ústecký kraj	24 259	7 534	1 583	1 646	1 808	2 892	4 153	4 643
Liberecký kraj	13 542	3 443	792	779	952	1 807	2 712	3 057
Královéhradecký kraj	18 050	4 243	952	1 066	1 270	2 546	3 658	4 315
Pardubický kraj	16 830	4 318	872	994	1 272	2 306	3 404	3 664
Vysočina	17 905	3 860	768	931	1 331	2 578	4 014	4 423
Jihomoravský kraj	36 379	7 968	1 795	2 014	2 550	4 850	7 618	9 584
Olomoucký kraj	20 778	5 280	1 033	1 141	1 434	2 746	4 166	4 978
Zlínský kraj	22 150	4 834	980	1 266	1 741	3 419	4 793	5 117
Moravskoslezský kraj	39 649	10 131	2 084	2 633	2 949	5 238	7 641	8 973

K červnu roku 2009 pobíralo celkem 309 172 osob příspěvek na péči (jsou zde zahrnuty všechny stupně závislosti, od 1., nejlehčího, po 4., nejtěžší). Ve věku 60 a více let se nacházelo 75,4 % všech příjemců příspěvku na péči. Nejvyšší podíly byly zjištěny v krajích Vysočina, Zlínském a Jihomoravském kraji (přes 78 %), nejnižší v krajích Karlovarském (66 %) a Ústeckém (69 %).

Téměř třetina (31,5 %) příjemců příspěvků na péči starších 60 let byla zjištěna ve věku 85 a více let. Regionální diference byla patrná také u podílu pětadesátiletých a starších příjemců příspěvku ze všech příjemců starších 60 let. Nejvyšším podílem se vyznačuje Praha (40 %), nejnižším kraje Ústecký a Karlovarský (28 %).

Tabulka 31: Podíl počtu příjemců příspěvku na péči se 4. stupněm závislosti ze všech příjemců (v %), červen 2009 (Zdroj: MPSV ČR)

Kraj	V tom ve věku							
	Celkem	-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85+
Česká republika	11,8	16,4	7,9	8,4	8,9	8,9	9,2	13,3
Hlavní město Praha	8,9	13,1	6,3	6,2	6,5	6,5	7,1	9,1
Středočeský kraj	10,0	15,5	5,8	7,0	7,2	7,4	7,1	10,7
Jihočeský kraj	13,1	16,9	8,1	9,6	10,1	9,9	10,9	16,2
Plzeňský kraj	11,5	16,6	7,4	7,3	7,4	7,9	9,5	13,1
Karlovarský kraj	12,9	17,2	9,5	6,7	9,4	9,5	10,6	13,8
Ústecký kraj	10,9	14,3	8,3	7,4	8,1	8,3	7,6	13,3
Liberecký kraj	10,8	15,8	7,2	6,4	6,0	7,4	8,7	12,6
Královéhradecký kraj	10,2	15,2	7,6	6,4	7,6	7,7	8,1	10,9
Pardubický kraj	12,6	18,0	6,8	10,0	11,3	8,8	9,2	14,2
Vysočina	12,5	18,2	8,2	8,1	7,7	8,7	9,6	15,4
Jihomoravský kraj	12,7	17,6	9,5	10,0	10,4	10,0	9,8	14,0
Olomoucký kraj	11,9	16,8	7,1	10,3	9,1	9,0	9,4	12,7
Zlínský kraj	12,2	18,6	7,4	7,8	8,4	9,6	9,5	13,9
Moravskoslezský kraj	13,9	16,9	9,8	10,2	11,4	11,6	11,5	16,7

Metodika: Odkazy na publikace MPSV ČR:

- 1) Vybrané statistické údaje o financování sociálních služeb a příspěvku na péči, 2010:
http://www.mpsv.cz/files/clanky/9198/Analyza_fin_SS.pdf
- 2) Vybrané statistické údaje o financování sociálních služeb a příspěvku na péči, 2009:
http://www.mpsv.cz/files/clanky/9220/Analyza_soc-sluzby_2009.pdf

Nejvyšší podíly příjemců příspěvku na péči měli nejnižší, 1. stupeň závislosti (v celé ČR tvořil tento podíl necelých 40 %, v Praze 45,1 %, v Plzeňském kraji 37,2 %). Na druhé pozici se umístili příjemci příspěvku s 2. stupněm závislosti (zhruba 30 % ze všech příjemců příspěvků na péči) a na třetím místě figurovaly osoby, které pobíraly 3. stupeň závislosti (necelých 20 % příjemců příspěvku na péči).

Podíl počtu příjemců příspěvku na péči s nejvyšším, tj. 4. stupněm závislosti, představoval v ČR k červnu 2009 přibližně 12 %. Nejvyšší podíly těchto osob byly zjištěny ve věku do 59 a nad 85 let, a to ve všech krajích České republiky.